

Broj: 05-02-4-1802/25
Mostar, 01.12.2025. godine

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
Parlament Federacije Bosne i Hercegovine
Predstavnički dom
N/r Dragan Mioković, predsjedavajući
N/r Kadrija Hodžić, poslanik

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
PARLAMENT FEDERACIJE
SARAJEVO

Primijeno:		05-12-2025	
Org. jed.	Broj	Priloga	Vrijednost
05/1	-02-	653	/25

PREDMET: Poslanička pitanja, odgovor – dostavlja se

Poštovani,

Aktom predsjedavajućeg Predstavničkog doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine broj: 05/1-02-653/25 od 03.11.2025. godine, Vladi Federacije Bosne i Hercegovine su dostavljena poslanička pitanja, koja je na 25. redovnoj sjednici Predstavničkog doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine održanoj 28.10.2025. godine, postavio Kadrija Hodžić, poslanik u Predstavničkom domu Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine.

Poslanik je postavio sljedeća pitanja Federalnom ministarstvu energije, rudarstva i industrije:

“Kakve će posljedice imati uvođenje EU dakle, karbon taksu za izvozno orjentisana preduzeća iz BiH/ Federacije BiH? Imamo li ili se prave analize ovih taksi? Kao i plan mjera za eventualno moguće ublažavanje negativnih posljedica koje ove takse mogu za ova preduzeća da ostave. Posebno, ima li posljedica za rast cijena za privredu i građane?”

ODGOVOR:

U prethodnom periodu Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije je provodilo više aktivnosti u vezi predmetne problematike. Naime, ovo Ministarstvo je, pored niza relevantnih/nadležnih institucija u Bosni i Hercegovini/Federaciji Bosne i Hercegovine, dalo doprinos pri izradi Integrisanog energetskog i klimatskog plana Bosne i Hercegovine/Federacije Bosne i Hercegovine za period 2021-2030. godina (NECP BiH/ECP). Ovim dokumentom se usklađuju višestruki ciljevi:

- Evropske unije u oblasti energije i klime,
- Okvirne Konvencije Ujedinjenih nacija o promjeni klime,
- Pariškog sporazuma
- Sofijske deklaracije i
- Ugovora o uspostavi Energetske zajednice.

Svi navedeni ciljevi i obaveze stavljen pred Bosnu i Hercegovinu, kao i aktivnosti u vezi CBAM/ETS EU provode se od strane Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa (u daljnjem tekstu: MVTEO), kao nadležnog državnog ministarstva za oblasti energije i okoliša, zajedno sa resornim entitetskim ministarstvima i Distriktom Brčko.

S tim u vezi, MVTEO, u saradnji sa nadležnim entitetskih ministarstvima za energiju i okoliš, je u proteklom periodu radilo na aktivnostima vezanim za uspostavu ETS EU sistema u BiH. Na osnovu Mape puta za uvođenje šeme cijena ugljika i trgovine emisijama u Bosni i Hercegovini koja je pripremljena u saradnji sa Sekretarijatom Energetske zajednice, zatražena je tehnička asistencija za sljedeće četiri komponente tehničke pomoći u vezi sa sistemom trgovanja emisijama i mehanizmom određivanja cijena ugljenika:

- okvir za praćenje, izvještavanje, verifikaciju;
- analiza ekonomskog uticaja;
- ETS infrastruktura i platforma;
- pravni i regulatorni aspekti.

U prethodnom periodu vođene su diskusije i na temu regionalnog pristupa ETS-u. Nakon što je ugovornim stranama Energetske zajednice dostavljen Non paper za mogući regionalni model ETS-a u Energetskoj zajednici, na neformalnom sastanku Ministarskog vijeća Energetske zajednice u julu 2023. godine, MVTEO je organizovao sastanke sa predstavnicima nadležnih institucija, elektroprivreda i tehničkih asistencija u BiH radi prikupljanja mišljenja i sugestija. Prema informacijama kojima raspolažemo, učesnici sastanaka na tehničkom nivou su se složili da taj dokument ne daje dovoljno informacija o predloženom regionalnom sistemu, u kontekstu funkcionisanja sistema i njegovog uticaja na zemlje i mogućnosti povezivanja s ETS EU sistemom i zaključeno je da prijedlog regionalnog sistema posjeduje ključne manjkavosti: ne podrazumijeva izuzeće iz CBAM mehanizma, ne predviđa besplatne alokacije, ne podrazumijeva pristup modernizacijskom fondu EU koji su prilikom uspostavljanja ETS sistema na raspolaganju imale zemlje EU s nižim GDP-om.

Zaključeno je da su za daljnje razmatranje regionalnog pristupa potrebna pojašnjenja sa više detalja što je i podijeljeno sa kolegama i predstavnicima EU na sastancima u Energetskoj zajednici u 2023. godini i to: da predloženo ne predviđa ključne ciljeve ETS sistema (izuzeće iz CBAM, besplatne alokacije, pristup modernizacijskom fondu), da su potrebne konkretnije informacije i detalji o funkcionalnosti regionalnog pristupa, da se predloži izrada analize/studije koja će podrobnije pojasniti predloženo.

Na zahtjev MVTEO BiH, uz podršku tehničke asistencije EU4 Energy projekta, urađena je i Analiza uticaja CBAM-a i ETS-a na 6 odabranih sektora u BiH: čelik, željezo, cement, đubrivo, aluminijum i električna energija. Cilj analize bio je pokazati procjene uticaja u periodu 2026-2030. godina po sektorima i ukupno za sve sektore i to: finansijski uticaj (izvozni prihodi, ukupni prihodi), uticaj proizvodnje (obim izvoza), zapošljavanje (gubitak posla), prikupljeni iznosi putem CBAM ETS-a.

Preliminarni rezultati analize ukazuju na to da je sektor električne energije najugroženiji, te da je za BiH u ovoj početnoj fazi najbolje rješenje postepeno uvođenje ETS-a, paralelno sa efektima CBAM-a. Važno je razgraničiti da se kroz CBAM oporezuje samo roba koja se izvozi, dok ETS oporezuje svu proizvedenu robu u zemlji. Navedene analize pokazale su da bi BiH kroz CBAM mehanizam u EU budžet dala oko 1,3 milijarde KM, i godišnje izgubila oko 800 radnih mjesta. Procjene su pokazale da potpunom primjenom ETS-a danas, u fazi u kojoj se mi nalazimo, BiH privreda bi prikupila, odnosno u domaći budžet inkasirala oko 3 milijarde KM, sa rezultatom gubitka 1400 radnih mjesta godišnje. Zato i jeste optimalan neki među-mehanizam, kombinacija i CBAM i ETS, kroz koji bi u BiH ostajalo oko 290 miliona KM godišnje, a u EU otišlo oko 380 miliona KM. Na ovaj način iznosi prikupljeni putem ETS eliminisali bi potrošnju na CBAM i pomogli BiH da se nosi sa posljedicama CBAM-a.

Nadalje, informisani smo od MVTEO da analize ukazuju na to da će izvoz električne energije iz termoelektrana na uglj u EU praktično postati neisplativ od januara 2030. ako se dobije izuzeće od primjene CBAM (primjenom EU ETS cijene),

a već od januara 2026. godine ukoliko se ne dobije izuzeće jer će ga takvim učiniti dodatni trošak emisije ugljika u proizvodnim troškovima. Sve zemlje Energetske zajednice će osjetiti uticaj CBAM-a ali najteže će biti pogođena BiH, kao izvoznik, a i zbog visokog udjela uglja u proizvodnji električne energije.

U NECP-u BiH izraženo je opredjeljenje da se ETS u BiH uvede do 2026. godine. Sredstva prikupljena od ETS-a ostala bi u BiH i koristila bi se za mjere dekarbonizacije energetskog sistema i pravednu tranziciju u regijama bogatim ugljem. Navedeno omogućava da se proces prilagođavanja sistema, provođenje dekarbonizacije i tranzicija održivog prelaska sa uglja odvija na organizovan, ekonomski efikasan, racionalan i pravedan način. U ovom scenariju, novi kapaciteti iz obnovljivih izvora će se ubrzano graditi, prije svega iz solarne i energije vjetra, kao izvora sa najkraćim rokom izgradnje, najnižom cijenom proizvedene energije i najmanjim uticajem na okoliš.

Upravo sa ciljem da se što prije uspostavi ETS sistem u BiH, odnosno Sistem za praćenje, izvještavanje i verifikaciju, koji je najvažniji preduslov za uspostavu ETS-a, u martu 2024. godine su pokrenute aktivnosti putem interresorne Radne grupe za uspostavljanje Sistema za trgovanje emisijama i Sistema za praćenje, izvještavanje i verifikaciju, gdje se očekuje najveći doprinos nadležnog okolinskog resora na svim nivoima vlasti.

Mape puta za uspostavu Sistema za praćenje, izvještavanje, verifikaciju i akreditaciju (MRVA), sa krajnjim ciljem uspostave ETS EU je sačinjena, na koju su dva federalna ministarstva dali pozitivno mišljenje uz dodatno traženje da se prvo usvoji Zakon o klimi BiH koji bi ovu zahtjevnu materiju, u nekim osnovnim odrednicama, trasirao za oba entiteta na identičan način. Entitet Republika Srpska nije dala saglasnost na Mapu puta za uspostavu MRVA što je prouzročilo stagnaciju na donošenju istog.

Za uspostavu ovog zahtjevnog sistema zemljama EU je u prosjeku trebalo oko 9 godina jer podrazumijeva transpoziciju i implementaciju MRV paketa koji se odnosi na Uredbu (EU) 2018/2066 o praćenju i izveštavanju o emisijama gasova s efektom staklene bašte (MRR) i Uredbu (EU) 2018/2067 o verifikaciji podataka i o akreditaciji verifikatora (AVR). Određene aktivnosti po ovom pitanju su već pokrenute, ali riječ je o vrlo kompleksnim zadacima za koje je potrebna podrška Energetske zajednice, kako u vidu konkretne tehničke asistencije, tako i kroz podršku u pregovorima s EU za određena izuzeća.

Još jedan od uslova za uspostavu ETS EU sistema je i formiranje berze električne energije u Bosni i Hercegovini. Uvođenje berze je regulisano kroz zakon na državnom nivou tj. Zakon o regulatoru, prijenosu i tržištu električne energije u Bosni i Hercegovini koje je usvojilo Vijeće ministara i prosljedilo u daljnju Parlamentarnu proceduru usvajanja.

Pored navedenog, cijenimo da je potrebno napomenuti da je, u skladu sa Zakonom o korištenju obnovljivih izvora energije i efikasne kogeneracije („Službene novine Federacije BiH“, broj: 82/23), predviđeno unapređenje sistema izdavanja garancija porijekla za električnu energiju iz OIEiEK. Navedeno će dovesti do toga da će izvozno orijentisani proizvođači imati priliku da dokažu koji udio električne energije, koji koriste u proizvodnji svojih proizvoda, dolazi iz OIE.

Mala i srednja preduzeća, kao i velika privredna društva prolaze procese obuke, a u vezi mehanizama prekograničnog poravnanja emisije ugljika (CBAM) i usklađivanje sa Pravilnikom za izvozno orijentirane kompanije u EU: "Vodič za Izvještavanje i Obaveze Industrije u BiH", koju je organizovala Vanjskotrgovinska komora Bosne i Hercegovine.

Pored navedenog, u toku su aktivnosti na organizaciji niza radionica na temu *CBAM – okvir za konkurentnost i izvoz u EU* koje Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije provodi u saradnji sa Razvojnim programom Ujedinjenih nacija (UNDP), koje se organizuju za predstavnike privrede, institucija, akademske zajednice i civilnog društva.

FMERI će i u narednom periodu, u okviru svojih nadležnosti, učestvovati u aktivnostima na uspostavi ETS EU, te će ushodno navedenom, blagovremeno, sa nadležnim Federalnim ministarstvom okoliša i turizma, predlagati Vladi Federacije poduzimanje mjera s ciljem zaštite privrednika u Federaciji BiH, kako bi se adaptirala na zahtjeve mehanizma CBAM i ETS EU sistema, te osiguranja konkurentnosti na regionalnom i evropskom tržištu.

S poštovanjem,

Dostaviti:

- Naslovu (x2)
- **VLADA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**
Generalni sekretarijat Vlade Federacije Bosne i Hercegovine
n/r g-đa Edita Kalajdžić, sekretar Vlade (Veza: akt broj 03-04-1825-26/2025)
- 05
- a/a